

Turističko-geografska obilježja atrakcijske osnove Nizozemske

---

Tuličić, Monika

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:888575>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-23**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

«Dr. Mijo Mirković»

MONIKA TULIČIĆ

**TURISTIČKO – GEOGRAFSKA OBILJEŽJA ATRAKCIJSKE OSNOVE
NIZOZEMSKE**

Završni rad

Pula, 2022.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

«Dr. Mijo Mirković»

MONIKA TULIČIĆ

**TURISTIČKO – GEOGRAFSKA OBILJEŽJA ATRAKCIJSKE OSNOVE
NIZOZEMSKJE**

Završni rad

JMBAG: 0303091377

STUDIJSKI SMJER: Kultura i turizam

PREDMET: Turistička geografija svijeta

MENTOR: izv. prof. dr. sc. Nikola Vojnović

Pula, rujan 2022.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Monika Tuličić, kandidatkinja za prvostupnicu Kulture i turizma, izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju bilješke i bibliografija. Izjavljujem da ni jedan dio Završnog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, te ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

U Puli, 27. rujna 2022. godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Monika Tuličić, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, nositelju prava korištenja, da moj završni rad pod nazivom „Turističko-geografska obilježja atrakcijske osnove Nizozemske“ upotrijebi da tako navedeno autorsko djelo objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te preslika u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 27. rujna 2022.

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. GEOGRAFSKI POLOŽAJ.....	3
2.1. Opća obilježja geografskog položaja.....	3
2.2. Prometno-geografski položaj i prometna povezanost.....	4
2.3. Turističko-geografski položaj.....	4
3. PRIRODNA ATRAKCIJSKA OSNOVA.....	5
3.1. Reljef.....	5
3.2. Hidrografska obilježja.....	6
3.3. Klima.....	7
3.4. Biljni i životinjski svijet.....	10
3.5. Zaštićena prirodna područja.....	11
3.5.1 NP Hoge Veluwe.....	11
3.5.2. NP De Biesbosch.....	13
3.5.3. NP Utrechtse Heuvelrug.....	14
4. ANTROPOGENA ATRAKCIJSKA OSNOVA.....	15
4.1. Kulturno povijesna baština.....	15
4.2. Muzeji.....	17
4.3. Manifestacije.....	21
4.4. Gastronomija.....	23
5. ODABRANE DESTINACIJE KAO DIO ATRAKCIJSKE OSNOVE.....	23
5.1. Amsterdam.....	23
5.2. Rotterdam.....	25
5.3. Haag.....	27
5.4. Utrecht.....	29
6. TURISTIČKI POKAZATELJI.....	30
6.1. Oblici kapaciteta.....	30
6.2. Turistički dolasci i noćenja.....	31
7. ZAKLJUČAK.....	34
LITERATURA.....	36
POPIS PRILOGA.....	39
SAŽETAK.....	41
SUMMARY.....	42

1. UVOD

Predmet ovog završnog rada je Nizozemska, odnosno poveznica turizma s geografskim obilježjima te države. Tema je odabrana iz razloga što Nizozemska ima snažan identitet, odnosno njegov krajolik i kulturne značajke poznate su u cijelom svijetu. Svrha rada je prikazati geografska obilježja Nizozemske i njen cjelokupni turistički razvoj, te objektivno prikazati pojedine prirodne i kulturne atraktivnosti Nizozemske te ih povezati sa stanjem turizma u zemlji. Na to se može nadovezati i cilj ovog završnog rada odnosno analiza atrakcijske osnove te njen utjecaj na nastanak i razvoj turizma u Nizozemskoj, budući da je Nizozemska jedna od najpopularnijih turističkih destinacija u Europi.

Metode koje su bile korištene za izradu rada su metoda analize i sinteze, induktivna i deduktivna metoda, statističke metode i deskriptivna metoda. Cjelokupna metodologija istraživanja se sastoji od prikupljanja literature kao i prikupljanja statističkih podataka te njihova analiza. Podatci koji su korišteni tijekom pisanja ovog završnog rada bili su prikupljeni iz sekundarnih izvora odnosno stručne i znanstvene literature te internetskih izvora. Rad je strukturiran na način da je podijeljen na pet poglavlja s nekoliko potpoglavlja.

U prvom poglavlju opisuje se geografski položaj Nizozemske, prometno-geografski položaj i prometna povezanost, te turističko-geografski položaj.

U drugom poglavlju govoriti će se o prirodnoj atrakcijskoj osnovi, koja uključuje reljef, klimu, hidrografska obilježja, reljef, biljni i životinjski svijet, te su nabrojani i opisani izabrani nacionalni parkovi koji su turistima najatraktivniji. Od zaštićenih prirodnih područja izdvojeni su nacionalni parkovi Hoge Veluwe, De Biesbosch i Utrechtse Heuvelrug.

Treće poglavlje usredotočeno je na antropogenu atrakcijsku osnovu Nizozemske, točnije govoriti će se o kulturno-povijesnoj baštini, muzejima, manifestacijama i gastronomiji koje posebno privlače turiste zbog atraktivne gradnje i zanimljive prošlosti.

Zatim, četvrto poglavlje odnosi se na odabrane destinacije kao dio atrakcijske osnove, a to su glavni grad Amsterdam, Rotterdam, Haag i Utrecht. Odabrane destinacije smatraju se najatraktivnijim i najposjećenijim destinacijama, te će biti opisane kroz prirodne i društvene atrakcije, kao što su parkovi, muzeji, kulturno-povijesna baština i manifestacije.

U petom poglavlju prikazani su turistički pokazatelji, odnosno oblici kapaciteta i turistički dolasci i noćenja koji su predočeni grafovima. Navedeni su statistički podaci u pogledu broja smještajnih kapaciteta, njihove kvalitete i kvantitete, te su prikazani turistički dolasci i noćenja za određeno razdoblje.

Zatim slijede zaključak i popis literature, a na kraju se nalazi popis priloga i sažetak rada na hrvatskom i engleskom jeziku.

2. GEOGRAFSKI POLOŽAJ

U ovom poglavlju biti će riječ o geografskom položaju Nizozemske, a također će biti pojašnjen prometno – geografski položaj zajedno s prometnom povezanošću kao i turističko – geografski položaj.

2.1. Opća obilježja geografskog položaja

Nizozemska je mala država u sjeverozapadnoj Europi na Sjevernom moru. Ukupna površina zemlje iznosi 41.526 km², dok od te brojke na kopneni teritorij otpada 33.883 km², a na vodeni teritorij otpada preostali dio, točnije, 7.643 km². Nizozemska se proteže 312 km od sjevera prema jugu i 264 km od istoka do zapada. Površina zemljišta se svake godine blago povećava kao rezultat konstantne melioracije i isušivanja. Graniči s Belgijom na jugu i Njemačkom na istoku. Ukupna duljina granice iznosi 1478 km, od čega je 451 km obala. Glavni grad Nizozemske je Amsterdam, koji se nalazi na zapadu zemlje (Nations Encyclopedia, 2022).

Slika 1. Geografski položaj Nizozemske

(Izvor: <https://www.enciklopedija.hr/>, 2021)

2.2. Prometno-geografski položaj i prometna povezanost

Nizozemska ima vrlo razvijenu cestovnu mrežu. Najveći dio domaćeg tereta obavlja se cestovnom mrežom (139.295 kilometara cesta, od čega 2.658 kilometara autocesta). Ukupna željeznička kilometraža je 3.013 kilometara, od čega je 2.195 kilometara elektrificirano. Glavne plovne rijeke su Rajna, Mathiskölder i Scheldt. Kontrola prometa na Rajni čini Nizozemsku posebno važnom. Tranzitni promet u lukama je visok, posebno u industrijskom području Rajne. U robnoj razmjeni morskih luka najveći udio, odnosno 70,7 %, čini uvoz (uglavnom nafte, ruda i ostalih sirovina). Na ušću Rajne nalazi se Rotterdam (Europoort), najveća luka u Nizozemskoj i Europi te jedna od najprometnijih u svijetu. Druge važne luke su Amsterdam, gdje brodovi pristižu preko Sjevernomorskog kanala, a Vlissingen i Ternezen zajedno čine morske luke Zeelanda. Najveća zračna luka je Amsterdam (Aerodrom Schiphol), koja je četvrta u Europi po putničkom prometu nakon Eindhovena (2,7 milijuna putnika) i Rotterdama (Hrvatska enciklopedija, 2021).

2.3. Turističko-geografski položaj

Zapadni dio zemlje tvore pokrajine Holandija i Utrecht. Holandija je najnaseljenija i najrazvijenija regija, jer su ondje smješteni najposjećeniji nizozemski gradovi, pa je i turizam najkoncentriraniji u ovoj pokrajini. Najveći dio površine Holandije nalazi se na polderima, tlu nastalo isušivanjem mora. Osim toga na zapadnom dijelu zemlje postoje brojne pješčane plaže, zbog niske, pristupačne obale Sjevernog mora.

Na sjeveru zemlje nalaze se Zapadnofrizijski otoci i Waddensko more, pa je na tom području najviše razvijen kupališni i nautički turizam. Velik dio prostora istoka i juga Nizozemske poznati su po ravnim ruralnim poljima, šumama, te lijepim krajolicima. Za turistički razvoj istočnog i južnog dijela Nizozemske služe prirodne i društvene atrakcije (Curić i dr., 2013).

3. PRIRODNA ATRAKCIJSKA OSNOVA

U ovom poglavlju biti će navedena prirodna atrakcijska osnova Nizozemske što znači da će se detaljnije analizirati reljef, hidrografska obilježja, klima te biljni i životinjski svijet. Također, navedeni su i neka zaštićena područja o kojima će biti detaljnije rečeno.

3.1. Reljef

Nizozemska ima četiri glavne kopnene regije: dine, poldere, pješčane ravnice i južne uzvisine. Dine su visoki, pješčani grebeni na kojima često raste visoka trava. Takva regija prostire se duž cijele obale Sjevernog mora. Na sjeveru se linija sastoji od Zapadnofrizijskih otoka. Linija je neprekinuta u središtu, ali je na jugu prekinuta širokim riječnim utocima (World Book, 2009).

Polder je isušeni dio mora ili jezera koji se nalazi ispod razine mora i od daljnjeg je prodora mora zaštićen nasipima. Isušeni dio kopna melioracijama se pretvara u plodno tlo, a nakupljena oborinska voda ocjeđuje se u kanale i crpkama odvodi preko nasipa. Polderi se najviše iskorištavaju za sadnju i uzgoj poljodjelskih kultura, a u Nizozemskoj su i cijeli gradovi sagrađeni na polderima. Velik dio južnog dijela poldera sastoji se od močvarnih otoka i poluotoka koji čine deltu. Riječ je o nizu konstrukcija (brana, nasipa i sl.) čiji je cilj zaštititi morsku obalu i delte rijeke Majne, Meuse i Schelde (Meridijani, br. 201, 2018).

Slika 2. Polder na jugu Nizozemske

(Izvor: <https://newsbeezer.com/>, 2019)

Pješčane ravnice na većini mjesta leže manje od 30 metara iznad razine mora. Na jugozapadu se područje pješčanih ravnica diže na više razine, niski, pjeskoviti grebeni presijecaju ravnice i stvaraju valoviti krajolik.

Južno gorje čini najvišu kopnenu regiju. Najviši vrh, Vaalserberg uzdiže se na 1053 stopa (321 metar) iznad razine mora u blizini Maastrichta. Također, ta regija ima plodna tla (World Book, 2009).

3.2. Hidrografska obilježja

Kao što je ranije spomenuto, Nizozemska ima pristup Sjevernom moru na zapadnoj strani granice. Na sjeveru zemlje je Waddensko more (Waddenzee). Veliki dio Waddenskog mora, posebno u Nizozemskoj, prekriven je otocima koji čine prirodnu barijeru i krajolik čine još zanimljivijim. Odvojeno je od Sjevernog mora Zapadnofrizijskim otocima i zaštićeno je kao popularno gnjezdilište ptica (Nations Encyclopedia, 2022).

Kada govorimo o jezerima, na sjeveru i zapadu Nizozemske postoji mnogo malih jezera. Na sjeveroistoku se nalazi više od trideset jezera povezanih kanalima. Neka od najvećih su jezero Fluessen, jezero Sloten i jezero Sneek. Na jugozapadu zemlje se nalazi najveće nacionalno jezero, IJsselmeer, slatkovodno jezero stvoreno Afsluitdijk barijerom dovršenom 1932. godine. Prije nego što je izgrađena brana, ova vodena masa bila je plitak, slani rukavac Sjevernog mora poznat kao Zuiderzee. Sada se prostire na površini od oko 1210 četvornih kilometara. Južno od IJsselmeera nalazi se jezero Markermeer, još jedno pregrađeno slatkovodno jezero (Nations Encyclopedia, 2022).

Veći dio Nizozemske čine velike europske rijeke i njihovi pritoci. Glavne rijeke u Nizozemskoj su Rajna, Meuse i Eems. Rajna je najduža rijeka u Nizozemskoj sa 764 milje. Također je druga najduža rijeka u zapadnoj i srednjoj Europi. Rijeka teče kroz šest zemalja uključujući Nizozemsku, Francusku, Njemačku, Švicarsku, Austriju i Lihtenštajn. U Nizozemskoj Rajna teče kroz gradove Arnhem, Nijmegen, Utrecht i Rotterdam. Meuse je druga najduža rijeka u Nizozemskoj i jedna od najvećih u Europi sa 925 kilometara.

Izvire u Francuskoj, teče kroz Nizozemsku i Belgiju i ulijeva se u Sjeverno more. Meuse je plovna rijeka i važan je dio nizozemske hidrografske - navigacijske infrastrukture. Također je važan izvor vode za mnoge departmane, pokrajine i gradove u Belgiji, Francuskoj i Nizozemskoj. Eems je rijeka u sjeverozapadnoj Njemačkoj koja teče kroz pokrajine Sjeverna Rajna-Vestfalija i Donja Saska prije nego što se ulije u Dollartski zaljev. Pokriva udaljenost od 231 milje. Osim vode kojom opskrbljuje gradove i općine, rijeka Eems je i poznata turistička atrakcija. Važne su i industrijske brodske linije.

Nizozemska, drugi najveći poljoprivredni proizvođač nakon Sjedinjenih Država, uvelike se oslanja na rijeke za navodnjavanje. Voda se crpi iz ovih rijeka korištenjem modernih tehnologija koje olakšavaju navodnjavanje. Nizozemska se također oslanja na rijeke za prijevoz poljoprivrednih proizvoda u različitim pokrajinama i gradovima (WorldAtlas, 2022).

3.3. Klima

Klima je: „prosječno stanje atmosfere nad nekim mjestom ili područjem u određenom vremenskom razdoblju.“ Köppen je sve klime svijeta svrstao u pet klimatskih razreda. Klimatski razred A tropske su kišne klime, klimatski razred B suhe su klime, C razred su umjereno tople kišne klime, D razred su snježno-šumske (borealne) klime, te E razred su snježne klime (Hrvatska enciklopedija, 2021).

Prema Köppenovoj klasifikaciji klime, Nizozemska ima umjerenu morsku klimu (tip Cfb) s relativno blagim zimama i blagim ljetima, te oborinama tijekom cijele godine. Nizozemska ovu klimu pripisuje utjecaju Sjevernog mora. U prosjeku, tijekom godine u Nizozemskoj padne kiše, snijega, susnježice ili tuče u 7% slučajeva. To je otprilike jedan sat i četrdeset minuta vremenskih nepogoda dnevno. Ukupno, prosječna godišnja količina padalina je 800 do 900 mm. U izrazito sušnim godinama brojač se može zadržati lokalno i ispod petstotinjak milimetara, a u vrlo kišnim godinama oborina se može popeti i do tisuću milimetara. U Nizozemskoj povremeno može biti vrlo vjetrovito. Takav položaj u Sjevernom moru čini Nizozemsku ranjivom na niski pritisak sa zapada. Duboke depresije stvaraju jake vjetrove. To je posebno vidljivo na nizozemskoj obali.

Ljeta u Nizozemskoj često su promjenjiva i nepredvidiva. Ljeta u Nizozemskoj postaju sve toplija zbog klimatskih promjena. Prosječna ljetna temperatura je od 16 do 18°C. Zima u Nizozemskoj je gotovo jednako nepredvidiva kao i ljeto. U siječnju se dnevna temperatura

može popeti i iznad 10°C, no danju se zna smrzavati i do 10°C. Trend je, posebice u posljednjem desetljeću da su zime u prosjeku sve blaže i da se smanjuje vjerojatnost dugotrajnih mrazeva (Klimaatinfo.nl, 2022).

Tablica 1. Prosječna temperatura u Amsterdamu godišnje

Amsterdam – prosječne temperature (1991.-2020.)			
Mjesec	Minimalna (°C)	Maksimalna (°C)	Srednja vrijednost (°C)
Siječanj	1.2	6.2	3.7
Veljača	1	6.9	4
Ožujak	2.8	10.1	6.4
Travanj	5.2	14.2	9.7
Svibanj	8.6	17.7	13.2
Lipanj	11.3	20.3	15.8
Srpanj	13.5	22.5	18
Kolovoz	13.3	22.3	17.8
Rujan	11	19.2	15.1
Listopad	7.7	14.7	11.2
Studeni	4.4	10	7.2
Prosinac	1.9	6.9	4.4
Godina	6.9	14.3	10.55

Izvor: (<https://www.climatestotravel.com/>, 2022)

U Amsterdamu, glavnom gradu Nizozemske, klima je morska, vlažna i kišovita, pod utjecajem Sjevernog mora i nedaleko Atlantskog oceana, tako da su zime hladne (ali ne i ledene), a ljeta prilično svježja. Vjetrovi često pušu i mogu biti jaki, osobito od studenog do ožujka. Iz tablice možemo vidjeti da prosječne temperature variraju od 3,5°C u siječnju do 18°C u srpnju i kolovozu.

Tablica 2. Prosječna količina padalina u Amsterdamu godišnje

Amsterdam – Prosječna količina padalina		
Mjesec	Milimetri	Dana
Siječanj	65	12
Veljača	50	10
Ožujak	50	10
Travanj	40	9
Svibanj	55	9
Lipanj	65	10
Srpanj	80	11
Kolovoz	100	12
Rujan	85	11
Listopad	85	12
Studeni	85	13
Prosinac	80	14
Godina	850	133

Izvor: (<https://www.climatestotravel.com/>, 2022)

Iz prikazanih podataka u Tablici 2., vidljivo je da su oborine relativno obilne, oko 850 mm (33,5 inča) godišnje, ali što je najvažnije, uobičajene su i ravnomjerno raspoređene kroz godišnja doba. Ipak, najkišnija sezona je jesen, a najmanje kišna sezona je proljeće. Kiša često dolazi u obliku kratkih pljuskova ili kiše. Jesen i rana zima imaju prosječno 12 do 14 dana padalina mjesečno, a kasna zima i proljeće oko 9 do 10 dana.

3.4. Biljni i životinjski svijet

Vegetacija Nizozemske vrlo je raznolika. Ističe se krajolik obalnih dina, močvara i zaraslih plažnih ravnica kakvih nema nigdje drugdje u zapadnoj i južnoj Europi. Na istoku i jugu nalaze se morene, pustoši, močvare i listopadne šume, riječne doline, potoci i izvori, svaki sa svojom karakterističnom vegetacijom. U Južnom Limburgu postoji krajolik visoravni s raznolikom vegetacijom u dolini, djelomično povezan s tamošnjom prisutnošću vapna, koja se vrlo razlikuje od ostatka Nizozemske. Oko 1870. godine samo je 3% kopnene površine Nizozemske bilo prekriveno šumom. Trenutno se taj udio povećao na više od 9%, uglavnom zbog činjenice da se na novim plantažama često uzgajaju egzotične vrste. Mnogi upravitelji lokacija sada prirodno pomlađuju šume i sade sve više autohtonih vrsta.

Velike riječne obale Zeelanda i južnih nizozemskih otoka karakteriziraju mnoge srednjoeuropske vrste kao što su livadska kadulja, čempresov mlječik, zvončić, mažuran, višegodišnja resulja, barska metvica i ljekovita anđelika. Ove biljke zahtijevaju vapnenački suhi pijesak, vapnenačku glinu ili se nalaze na riječnim obalama koje su često poplavljene. Flora najjužnije nizozemske kredne regije prilično se razlikuje od ostatka zemlje zbog svoje kontinentalne prirode i lokalnih vapnenačkih tla. Posebne biljke ovdje uključuju imelu, stabla papra, biljke Christoffel, slatko drvo, bijeli rogoz, resasti encijan i 13 vrsta orhideja. Nizozemska je poznata po cvijeću, a postoje i kultivirane sorte od kojih je najpoznatiji nizozemski tulipan (The World Of Info, 2022).

Životinjski svijet podijeljen je na regije prema vegetaciji. Morske ptice i druga morska bića poput mekušaca mogu se pronaći posebno u muljevitim područjima Waddenskog mora i krajnjeg jugozapada. Ptice selice prolaze kroz Nizozemsku u velikom broju ili ostaju ljeti ili zimi. Postoje mnoge vrste ptica močvarica i ptica travnjaka. Veliki sisavci, poput srne, jelena, lisice i jazavca, većinom su ograničeni na prirodni rezervat. Neki gmazovi i vodozemci su ugroženi. Mnoge riječne ribe i riječni jastozi postali su rijetki zbog onečišćenja vode. Zbog toga što je puno životinja ugroženo, državne institucije su formirale prirodne rezervate kako bi se takve vrste očuvale za budućnost (Britannica, 2022).

3.5. Zaštićena prirodna područja

Nizozemska ima 20 nacionalnih parkova, od kojih svaki ima svoj autohtoni spoj kulturne baštine i prirode. Oko 10%, odnosno 360.000 hektara Nizozemske čine šume zaštićene Zakonom o očuvanju prirode. Nizozemska ima više od milijun hektara močvara tresetišta i jezera. Oni uključuju Waddenzee, područje IJsselmeer i močvare Biesbosch. Močvare su zaštićene Ramsarskom konvencijom, a ujedno su jedno zaštićeno područja u sklopu mreže Natura 2000 (Government of the Netherlands, 2022).

Nacionalni parkovi Nizozemske su posebna mjesta, koje državi donose pozitivne aspekte, te ju čine privlačnom za život, ali i za odmor i rekreaciju, te doprinose gospodarstvu države. U nastavku ovog potpoglavlja će se detaljnije opisati neki od poznatijih nacionalnih parkova Nizozemske od kojih sam izdvojila nacionalni park Hoge Veluwe, nacionalni park De Biesbosch i nacionalni park Utrechtse Heuvelrug.

3.5.1. Nacionalni park De Hoge Veluwe

Nacionalni park De Hoge Veluwe smješten je u nizozemskoj pokrajini Gelderland, a obuhvaća približno 5.400 hektara a sastoji se od crnogorskih i listopadnih šuma, vriština, pješčanih humaka i poljoprivrednog zemljišta. Nacionalni park De Hoge Veluwe najposebniji je nacionalni park u Nizozemskoj, ne samo zbog svoje dobro očuvane prirodne ljepote, već i zbog kulturnih i povijesnih čimbenika (Samewekingsverband Nationale Parken, 2022).

Ovaj park ima zanimljivu povijest, a riječ je o tome da su park osnovali nizozemski par Anton i Helen Kröller-Müller. Počevši od 1909. par je postupno počeo kupovati parcele parka. Anton je bio strastveni lovac, dok je Helen bila strastveni sakupljač umjetnina. Njihova želja je bila da ostvare san kroz prirodu i umjetnost. Nakon osnutka, 100 godina poslije, ovaj park je postao vrlo značajan prostor za Nizozemsku zbog svoje netaknute prirodne ljepote i bogate kulturne zbirke, uključujući Muzej Kröller-Müller i Jachthuis Sint Hubertus.

U parku obitavaju mnoge biljne i životinjske vrste. Nacionalni park obiluje raznolikim stablima od kojih su najpoznatije breza, bukva, hrast i bor. Borovi su najzastupljenija vrsta drveća u parku. U parku rastu i neke zanimljive biljke, poput vrlo rijetkih nizozemskih posebnih

orhideja (Veluwe wespen orchis), plućne trave ili plućnog srčanika, zatim u parku su poznati grmoliki vrijesak i močvarni narcis, koji je ujedno i jedan od najrjeđih biljaka. U vrtu se uzgajaju razne gljive kao što su muhara, kovrčava gljiva i bukova guba. Park je također dom mnogih životinja kao što su vukovi, mufloni, srne, jeleni i divlje svinje. Dolazak vukova izrazito je negativno utjecao na park, posebno na muflone i sposobnost ove vrste da održi svoje stanje, od kojih je ostalo samo 220. Također od ostalih sisavaca mogu se pronaći i lisice, jazavci, kune a park je također stanište i dom mnogih ptica od kojih se ističu leganj i crni djetlić, te brojnih vodozemaca, gmazova i insekata.

Nacionalni park De Hoge Veluwe najupečatljiviji je zbog svoje kulturno-povijesne baštine. U parku se mogu vidjeti rezidencija/muzej Jachthuis Sint Hubertus, razne skulpture i umjetnička djela od kojih se ističu „Tri uspravna motiva“, „Dizajnirana kamena klupa President Steyn“ i „Kameni jelen“, te još mnoge druge. Najpoznatije je već ranije spomenuti muzej Kröller-Müller koji se može pohvaliti bogatom zbirkom slika, crteža i skulptura, te nosi naziv „drugi dom Vinceta Van Gogha“. U ovom nacionalnom parku postoje razne aktivnosti za mlađe i starije skupine. Neke od zanimljivih aktivnosti su sudjelovanje u sječi vrijesa, desetoboj životinja, koncert za ranoranoce, maraton kroz Park, meditacija na otvorenom, jahanje konja u prirodi i mnoge druge. Park je 2019. godine ostvario 8.696.894 eura prometa. Cijena ulaznice za odrasle osobe (uključuje djecu od 13 godina) iznosi 11,30 eura, a za mlađe od 6 do 13 godina je 5,65 eura. (De Hoge Veluwe National Park, 2022).

Slika 3. Vožnja biciklima kroz Nacionalni park De Hoge Veluwe

(Izvor: <https://www.topparken.nl/>, 2022)

3.5.2. Nacionalni park De Biesbosch

Nacionalni park De Biesbosch je najveća slatkovodna plimna regija u Europi, smještena u pokrajinama Sjeverni Brabant i Južna Nizozemska. Poznat je po svome fenomenu plime i oseke. Biesbosch tvori ušće dviju velikih europskih rijeka, Meuse i Rajne. Rijeka teče kroz prirodni rezervat u more. Zbog svog položaja Biesbosch je pod utjecajem plime i oseke. To znači da se razina vode mijenja. Za vrijeme plime morska voda blokira vodu u rijeci, kada je vodostaj najveći. Za vrijeme oseke rijeke slobodno teku u more, spuštajući vodostaj na najnižu točku. Razlika između najviše i najniže razine vode u Biesboschu nekada je bila dva metra (Samewekingsverband Nationale Parken, 2022).

Velik dio Biesboscha prekriven je vodom, pa bujaju šaš i trska. Česta biljka je močvarna kaljužnica, koji cvate u proljeće. Ovaj član obitelji ljutika prilagodio se kretanju plime i oseke. U šumi raste mnogo biljaka kao što su kopriva, narančasti dragulj, žuta perunika, kravlji peršin, šapika, velika bahornica, amarant i druge. Nacionalni park De Biesbosch dom je mnogih neobičnih biljaka i životinja, kao što su razne vodene vrste, te močvarne i livadske ptice. Bujan rast biljaka osigurava bogatu populaciju kukaca uključujući neobične kornjaše, vretence, cvrčke, moljce i leptire. Dabrovi su glavna atrakcija parka, jer ih na ovom području ima oko tristo, a mogu se pronaći i jeleni i lisice.

Ovaj nacionalni park nudi i razne aktivnosti za svoje posjetitelje kao što su šetanje, bicikliranje, vožnja brodom i kanuom, pecanje, gledanje ptica, razne igre za djecu i još mnogo toga. Osim raznih aktivnosti za ljubitelje parka, postoje smještajni objekti u parku i mogućnost kampiranja. Od smještaja se nudi hotel, smještaj na brodu i održive kućice za odmor. (Naational Park De Biesbosh, 2022).

Slika 4. Održiva kućica za odmor u nacionalnom parku De Biesbosh

(Izvor: <https://www.stayokay.com/>, 2022)

3.5.3. NP Utrechtse Heuvelrug

Nacionalni park Utrechtse Heuvelrug nalazi se vrlo prometnom urbaniziranom području, oko kojeg se nalazi nekoliko manjih sela i veliki gradovi Utrecht i Amersfoort. Povijest ovog nacionalna parka je zanimljiva jer su prije 150.000 godina (pretposljednje ledeno doba) led i voda gurnuli mnogo kamena i zemlje da bi se formirao Utrechtse Heuvelrug. To stvara veliku visinsku razliku u krajoliku (Samewekingsverband Nationale Parken, 2022).

Park je i najveće šumsko područje u Nizozemskoj, nakon nacionalnog parka Hoge Veluwe, te je dom raznih biljnih i životinjskih vrsta. Od bilja se mogu pronaći stabla hrasta, bukve i breze, borovnica, kiselica, vrijesak, božikovinu, kardinalovu klobučnicu, trsku i mnoge druge. U parku obitavaju i mnoge životinjske vrste kao što su srne, jazavci, žabe krastače, zmije bjelouške, razne vrste ptica i leptira. Nacionalni park Utrechtse Heuvelrug ima i kulturno-povijesnu baštinu, od kojih se ističu grobni humci, brojna seoska imanja i dvorci koji govore o tamošnjim stanovnicima. Od aktivnosti koje se nude posjetiteljima u parku su sport i rekreacija, kao što su šetanje i bicikliranje, jahanje, ali i nudi razne edukacijske programe kao što su predavanja, tečajevi i koncerti (Naational Park Utrechtste Heuvelrug, 2022).

4. ANTROPOGENA ATRAKCIJSKA OSNOVA

U ovom poglavlju biti će navedena kulturno povijesna baština Nizozemske te samo najvažniji i najpoznatiji muzeji u državi. Također, spomenuti će se i poznate manifestacije i nizozemska gastronomija.

4.1. Kulturno povijesna baština

Nizozemska je bogata i lijepo uređena država koja nudi mnogo više od kanala, bicikala i vjetrenjača po kojima je poznata mnogima. S obzirom na to da je puno manja od Hrvatske, njena kulturno-povijesna baština je nemjerljiva. U zapadnim pokrajinama postoje neki povijesni gradovi koji su se razvili tijekom trgovačkog procvata od 16. do 18. stoljeća. Tri najveća grada, Amsterdam, Rotterdam i Haag, zajedno s Dordrechtom, Utrechtom, Leidenom i Haarlemom čine urbanu jezgru zvanu Ranstad ili „rubni grad“.

Neki srednjovjekovni gradski centri opasani su drevnim gradskim bedemima, dok su u drugim sačuvana vrata s pokretnim mostovima. Na prostranom trgu smještene su najljepše građevine poput stare gradske vijećnice, gradske vage i crkve. Usporedno s ulicama protežu se kanali presvođeni mostovima. Uz obale kanala nižu se brojne kavane i restorani. Kuće su uske i visoke, zbijeni jedna uz drugu, karakteristične za nizozemsku arhitekturu (Meridijani. br. 151, 2011).

Nizozemska ima deset mjesta koji su uvršteni na UNESCO popis svjetske baštine. Neke od njih su Tvornica Van Nelle u Rotterdamu, za koju se smatra najboljim primjerom međunarodnog stila moderne arhitekture u industrijskoj arhitekturi 20. stoljeća. Bivša tvornica kave, čaja i duhana Van Nelle, izgrađena između 1925. i 1931. godine, jedan je od najistaknutijih svjetskih simbola industrijske arhitekture iz razdoblja Het Nieuwe Bouwen s početka 20. stoljeća. Sa svojom prepoznatljivom staklenom i čeličnom fasadom i betonskim okvirom, predstavlja izraz „idealne tvornice“, gdje dnevna svjetlost pruža ugodne radne uvjete i odiše otvorenošću prema vanjskom svijetu. Označava nizozemski doprinos dizajnu procesa industrijske proizvodnje.

Jedinstveno u svijetu, Waddensko more nastaje pod utjecajem plime i oseke i poplava, a promjene se mogu vidjeti svaki dan. Sastoji se od ležišta dagnji, pješćanih sprudova, muljevitih ravnica, slanih močvara, estuarija, plaža i dina te povremenih livada s morskom travom.

U 17. stoljeću Amsterdam je rastao toliko brzo da je grad doživio zlatno doba gospodarstva, politike i kulture. S 14 kilometara kanala i 80 mostova, Amsterdamska četvrt kanala, remek-djelo je urbanog planiranja, hidrotehnike i arhitekture. Zahvaljujući sustavnoj sadnji drveća i izgradnji prekrasnih vrtova uz kanal, brzo je nastao vrlo zelen grad. Ovo planirano urbano širenje postalo je uzor u cijelom svijetu u 19. stoljeću. Kanalska četvrt u Amsterdamu dodana je na UNESCO-ov popis svjetske baštine 2010.

Kuća Rietveld-Schröder u Utrechtu najbolji primjer De Stijla. To je jedinstvena zgrada i djelo arhitekta i dizajnera iz Utrechta Gerrita Rietvelda. Godine 1924. Truss Schroeder naručio je od Rietvelda projektiranje kuće slobodnog razmišljanja. Ovo je njegova prva jedinstvena kuća i dinamičan eksperiment. Svoj dizajn namještaja i De Stijlovu ideju o izgradnji kuće na rubu grada razradio je kao trodimenzionalnu, asimetričnu kompoziciju. Kuća Rietveld-Schröder upisana je na UNESCO-ov popis svjetske baštine 2000. godine.

Na popisu je i Beemster Polder, odnosno prvi isušeni polder u Nizozemskoj. Beemster Polder datira iz ranog 17. stoljeća i poseban je primjer melioracije zemljišta u Nizozemskoj. Ovaj polder iz 17. stoljeća stvoren je kako bi obuzdao opasne kopnene vode De Beemstera i pretvorio ga u plodno i isplativo poljoprivredno područje. Do 1612. De Beemster je presušio i počela je gradnja poldera. Gradile su se ceste, kopali jarci uz ceste i između parcela, te gradile farme. Beemster Polder je uvršten na mjesto svjetske baštine 1999. godine.

Parna crpna stanica Lemmer najveća je parna crpna stanica na svijetu i veliko je iskustvo za paru, zgrade i vodu. Godine 1920. kraljica Wilhelmina otvorila je crpnu stanicu čija je svrha bila ispumpavanje viška vode iz Frieslanda u Zuiderzee, kasnije poznat kao IJsselmeer. Ova izvanredna zgrada od opeke ističe se čistim linijama i strogim izgledom, s Berlageovim racionalističkim značajkama kao što su čelične grede, kamen, korištenje hrastovine, profinjenih boja i ukrasnih rubova. Parna crpna stanica uvrštena je na UNESCO-ov popis svjetske baštine 1998. godine.

Mreža mlinova Kinderdijk-Elshout sastoji se od 19 vjetrenjača, koje su međunarodno poznati simboli Nizozemske. Vjetrenjače rade u sustavu odvodnje poldera dviju starih Alblasserwaardovih vodenih ploča. Kasnije su ulogu vjetrenjača zamijenile moderne crpne

stanice. Mreža mlinova Kinderdijk-Elshout upisana je na popis svjetske baštine od 1997. godine.

Obrambena linija Amsterdama je niz kružnih utvrda koje okružuju Amsterdam. Linija je duga 135 kilometara i uključuje 42 tvrđave i 4 barijere. Linija obrane izgrađena je između 1880. i 1914. godine, 15 do 20 kilometara od Amsterdama. Jedinstven je spomenik obrambene i hidrograđevinske tehnike, ali nikad do kraja iskorišten. Amsterdamska tvrđava upisana je na UNESCO-ov popis svjetske baštine 1996. godine.

Zatim, Schokland suhi otok bogat arheološkim blagom. Riječ je o arheološkom spomeniku koji obuhvaća preko 8000 godina povijesti naseljavanja. Schokland je stoljećima bio nesiguran otok u Zuiderzeeu. Postojao je stalni rizik od poplava, te također zajedno s izuzetnim siromaštvom među stanovništvom. Iz tih razloga vlada je trajno evakuirala cijeli otok 1859. godine. Schokland je danas ponovno dio kopna, otok na suhom s bogatim arheološkim arhivom. Schokland i okolica dio su svjetske baštine od 1995. godine.

Na kraju povijesni Willemstad u Curaçao, karipski otok kojeg su Nizozemci preuzeli Španjolcima. Karakterizira ga kombinacija arhitektonskih stilova i karipskih boja. Povijesno gradsko središte Willemstada nalazi se na popisu svjetske baštine od 1997. godine (Cultural Heritage Agency, 2022).

4.2. Muzeji

Osim kulturno-povijesnih spomenika, pozornost turista privlače i brojni muzeji koji čuvaju slike poznatih nizozemskih majstora. Povijest nizozemskog slikarstva nudi mnoštvo imena, ali najcjenjenija među njima su Rembrandt van Rijn i Vincent van Gogh. Najveću posjećenost bilježi Van Goghov muzej, a važni su i Rembrandtov muzej, Stedelijk muzej koji je specijaliziran za suvremenu umjetnost, te Rijksmuseum (nacionalni muzej). Veliko turističko zanimanje pobuđuje i Kuća Anne Frank u kojoj se oživljavaju sjećanja na stradanje nizozemskih Židova u Drugom svjetskom ratu (Curić i dr., 2013).

Jedan od najpoznatijih muzeja u Nizozemskoj a i šire je Van Goghov muzej a nalazi se u Amsterdamu. Muzej je nastao u čast slavnog nizozemskog slikara Vincenta Van Gogha, te čuva oko 200 slika i 500 crteža, čineći najveću Van Goghovu kolekciju u svijetu. Njegova najpoznatija djela su *Suncokreti*, *Žuta kuća* i *Žitno polje s gavranima*, te 700 rukom pisanih pisama koje se mogu vidjeti u muzeju. U muzeju se često održavaju razne izložbe, slikarske radionice, obilasci s vodičima, te razne aktivnosti za djecu. Cijena ulaznica je 19 eura za odrasle osobe, dok je za mlađe od 18 besplatan ulaz (Van Gogh Museum, 2022)

Rembrandtov muzej kako i samo ime kaže osnovan je u čast poznatog slikara Rembrandta Van Rijna. Muzej je isprva bila kuća u kojoj je Rembrandt stanovao. U Rembrandtovom domu nastale su brojne slike, crteži i grafike. Rembrandt je bio strastveni kolekcionar, a kuća je bila puna zapanjujućih slika, grafika, rijetkih predmeta i drugih umjetničkih djela. Kuća je bila srušena u devetnaestom stoljeću, no početkom dvadesetog stoljeća počela se koristiti kao muzej. Osim Rembrandtovih djela i izložbi posjetitelji mogu sudjelovati u raznim programima kao što je izrada boja u Rembrandtovom atelju, radionice bakrivanja, Rembrandtov rođendan i mnoge druge. Cijena ulaznica za odrasle osobe je 15 eura, a za djecu od 6 do 17 godina 6 eura, dok je za one mlađe od 6 godina besplatan ulaz (Museum Het RembrandtHuis, 2022).

Stedelijk muzej je muzej suvremene umjetnosti, a nalazi se također u Amsterdamu. Tijekom prvih desetljeća muzej Stedelijk održavao je raznoliku zbirku koja je uključivala djela suvremenih nizozemskih i francuskih majstora, kao i drevne odaje, pa čak i zastave milicije. Međutim, početkom 1920. zbirka je uklonjena, a fokus je bio stroži na modernoj i suvremenoj umjetnosti, uključujući revolucionarne zbirke i izložbe dizajna i fotografije. Cijena ulaznice za odrasle je 20 eura, a za mlađe do 18 godina ulaz je besplatan (Stedelijk Museum Amsterdam, 2022).

Rijksmuseum je amsterdamski muzeji jedan od najpoznatijih muzeja u Nizozemskoj koji svake godine posjećuje milijune posjetitelja. Muzej je specifičan po tome jer se u njemu nalaze poznata djela nizozemskih majstora kao što su Rembrandt, Hals i Vermeer. Iako su izložene mnoge slike iz zlatnog doba, Rijksmuseum zapravo čuva djela od 1200-ih do 20. stoljeća. Ovdje je izložena i azijska umjetnost, zajedno s nekim sjajnim skulpturama i kostimima. Ulaz za muzej za odrasle osobe je 20 eura, dok je za mlađe od 18 godina ulaz besplatan (Rijksmuseum, 2022). U muzeju se nalazi najveća javna knjižnica za istraživanje povijesti umjetnosti u Nizozemskoj (Hrvatska enciklopedija, 2021).

Slika 5. Rijksmuseum

(Izvor: <https://www.jung.de/>, 2022)

Muzej Kuća Anne Frank posvećena je nizozemskoj Židovki Anni Frank koja je ubijena u Drugom svjetskom ratu. Glavna činjenica je da su se Anna i njena obitelji skrivali u vlastitoj kući, tj. u skrivenim prostorijama dvije godine tijekom nacističke okupacije. Tijekom svog skrivanja Anna je pisala dnevnik o tome kako je izgledao njen život tijekom skrivanja, koji se danas može vidjeti u ovom muzeju, te također sve prostorije i njihove osobne stvari. Ovaj muzej nudi posjetiteljima izložbe i edukativne programe i radionice na temu Anne Frank, Drugog svjetskog rata, sukobe oko temeljnih i ljudskih prava te diskriminacije. Cijena ulaznice za odrasle iznosi 14 eura, za djecu do 18 godina je 7 eura, dok je za one mlađe od 7 godina cijena ulaznice 1 euro (Anne Frank House, 2022).

Mauritshuis muzej smješten je u srcu Haaga, povijesnog i političkog središta Nizozemske. To je mali muzej svjetske klase nizozemskih i flamanskih slika iz 17. stoljeća. Muzej se sastoji od dvije upečatljive povijesne građevine: Mauritshuis, Gradska palača u Pleinu u Haagu i Galerija princa Williama V. u Buitenhofu. U Mauritshuisu se mogu pronaći kulturna remek-djela kao što su Djevojka s bisernom naušnicom Johannesa Vermeera i Lekcije anatomije dr. Nicolaesa Tulpa Rembrandta. Svake godine stotine tisuća posjetitelja iz cijelog svijeta dolaze posjetiti ovaj muzej. Cijena ulaznica za muzej za odrasle osobe iznosi 17,50 eura, dok je za mlađe od 19 godina ulaz besplatan. Također za grupe od 15 osoba cijena ulaznice je 15,75 eura (Mauritshuis, 2022).

Muzej Teylers najbolje je očuvana svjetska institucija javnog znanja o umjetnosti i znanosti 18. stoljeća, a nalazi se u Haarlemu. Otvoren za javnost od 1784. godine, te privlači posjetitelje željne divljenja slikama i crtežima starih majstora, veličanstvenim mineralima, zamršenim znanstvenim instrumentima, dragocjenim knjigama i stoljećima starim fosilima. U muzeju se često održavaju razne izložbe i programi, kao što je program „Ljeto u Teylersu“ koji nudi razne aktivnosti za sve dobne uzraste. U muzeju se također može vidjeti i Lorentzov laboratorij, odnosno laboratorij u kojem je radio nobelovac Hendrik Antoon Lorentz, gdje su ga posjećivali poznati znanstvenici, uključujući i Einsteina. Cijena ulaznica za odrasle iznosi 15 eura, za djecu od 6 do 17 godina je 2,50 eura, a za mlade od 6 godina je ulaz besplatan (Teylers Museum, 2022).

Nederlands Openluchtmuseum iliti Nizozemski muzej na otvorenom nalazi se Arnhemu, točnije na imanju De Waterberg. Poznat je po tome što je obitelj Menthen kupila seosko imanje 1726. godine i pretvorila ga u pravu malu atrakciju. Kasnije je imanje pripalo gradu i otvoren je muzej 1912. godine. U muzeju se mogu vidjeti razne stare kuće, farme, tvornice, mlinovi, poljoprivredni barovi i trgovine iz različitih dijelova Nizozemske. Osim toga, muzej sadrži zbirku povijesne odjeće i nakita, te se fokusira na kulturu svakodnevnice običnih ljudi. U muzeju za posjetitelje postoje razne aktivnosti kao što su programi, izložbe, radionice vezane za drvo, dekoraciju i vez, vožnja tramvajem i mnoge druge koje su prepoznate za povijesnu svakodnevnicu običnih ljudi. Cijena ulaznica za odrasle (od 13 godina) je 19,50 eura, dok je ulaznica za djecu od 4 do 12 godina 16,50 eura (Nederlands Openluchtmuseum, 2022).

Slika 6. Nederlands Openluchtmuseum

(Izvor: <https://www.accent.nl/>, 2022)

4.3. Manifestacije

Mnogi Nizozemci vole slavlje i zabavu. Pa se tako od najpoznatijih manifestacija mogu izdvojiti sljedeće koje su i medijski najpopraćenije. Jedan od najpoznatijih festivala je Holland Festival. To je najveći međunarodni festival izvedbene umjetnosti u Nizozemskoj i jedan od najstarijih u Europi. Održava se svakog lipnja na različitim lokacijama, u zatvorenom i na otvorenom, u Amsterdamu i okolici. Festival predstavlja revolucionarne izvedbe i nova dostignuća u izvedbenim umjetnostima stvaratelja cijelog svijeta. Izvedbe uključuju ples, glumu, glazbu, operu, mjuzikle, fotografiju i film (Holland Festival, 2022).

Drugi najpopularniji festival je Bloemencorso iliti povorka cvijeća koji se događa sredinom četvrtog mjeseca, svake godine. Festival uključuje gotovo tjedan dana aktivnosti vezanih uz boje i mirise zumbula, narcisa i tulipana, te povorku koja ide od Noordwijka do Haarlema (Bloemencorso Bollenstreek, 2021).

Također, nezaobilazna manifestacija je proljetno otvaranje vrata vrtova Keukenhof. To je jedan od najvećih cvjetnih vrtova svijeta i svake godine privuče velik broj posjetitelja koji žele uživati u cvijeću i šarenilu boja (Tulip Festival Amsterdam, 2022).

Slika 7. Keukenhof botanički vrt

(Izvor: <https://tulipfestivalamsterdam.com/>, 2022)

Od ostalih manifestacija može se izdvojiti još i Koningsdag, to je državni praznik u Nizozemskoj gdje Nizozemci slave rođenje kralja Willema-Alexandera i boje sve u narančastu boju, zatim Rotterdamski ljetni karneval na kojem se slavi latinoamerička kultura i ples u Rotterdamu. Može se izdvojiti i Glow Festival, besplatni umjetnički festival svjetlosnih instalacija u gradu Eindhovenu.

Jedan od nizozemskih simbola su mlinovi i vjetrenjače, pa se povodom toga svake godine u svibnju održava Nacionalni dan mlina. Tog dana 950 vjetrenjača i mlinova otvara svoja vrata posjetiteljima. Tijekom stoljeća mlinovi su igrali važnu ulogu u obnovi zemljišta, obradi sirovina i proizvodnji proizvoda. Mlinar posjetitelje vode u obilazak uz dobro objašnjenje vrste mlina. Za djecu se često organiziraju aktivnosti koje im omogućuju da se na zabavan način upoznaju s mlinarskim zanatom.

Manifestacija Dan dvorca održava se svake godine na Duhovski ponedjeljak. Deseci dvoraca, seoskih imanja i ruševina otvaraju svoja vrata javnosti. U stoljetnim dvoracima organiziraju se brojne aktivnosti za mlade i stare. Profesionalni vodiči vode obilazak i ističu zanimljive detalje. Vani se održavaju izložbe, glazbene i kazališne predstave. Također, moguće je i noćenje u dvorcu. Diljem Nizozemske postoje dvorci koji nude hotelske sadržaje. Povijesni dvorci često se pretvaraju u luksuzne hotele s udobnim sadržajima.

Open Monumentendag iliti Dani baštine održavaju se svake godine drugog vikenda u rujnu. Oko četiri tisuće povijesnih zgrada i mjesta otvara svoja vrata javnosti. Osim otvaranja vrata, mnoge lokacije održavaju događaje uživo poput izložbi, glazbe i vođenih obilazaka. Najteže je birati između bezbrojnih opcija, poput posjeta političkom središtu Haaga, srednjovjekovne crkve u Maastrichtu ili kuća na kanalu u Amsterdamu, utvrda oko Utrechta, kazališta Leidenu i gradske vijećnice u Goudi. Događaj svake godine okuplja oko 900 tisuća ljudi.

Od ostalih manifestacija poznate su Roodharigendag ili Dan crvenokosih, Amsterdamski festival kanala i Amsterdam Gay Pride (Holland.com, 2022).

4.4. Gastronomija

Nizozemska kuhinja vrlo je raznolika, s mnogo prekrasnih jela. Njihove glavne namirnice su kruh, sir i krumpir. Nizozemska poznata jela uključuju punjene palačinke (pannekoeken), banket peciva (peciva punjena pastom od badema), oliebollen (prženo pecivo posuto šećerom u prahu), speculaas (začinjeni kolačići), maatjesharing (svježi haring s nasjeckanim lukom i krastavcima), te mnoštvo tvrdih sireva, uključujući Edam i Goudu, svjetski poznate sorte dobivene iz gradova po kojima su dobile ime. Od alkoholnih pića ističe se gin Jenever. Kava i čaj važni su dio svakodnevnog života u Nizozemskoj (Britannica, 2022).

5. ODABRANE DESTINACIJE KAO DIO ATRAKCIJSKE OSNOVE

U ovom poglavlju su detaljnije opisani najpopularniji, najveći i najposjećeniji gradovi, a to su Amsterdam, Rotterdam, Haag i Utrecht.

5.1. Amsterdam

Amsterdam je glavni i najveći grad Nizozemske. Nalazi se na ušću rijeke Amstel i velikog jezera zvanog IJsselmeer. Kanali i atraktivne zgrade čine Amsterdam jednim od najprivlačnijih gradova Europe (World Book, 2009).

Osim kanala grad oduševljava arhitekturom, te je svjetski trgovački i financijski centar te jedan od vodećih kulturnih i umjetničkih centara Europe. Amsterdam je također poznat i po biciklima, jer su još od kraja 19. stoljeća bicikli najpopularnije prijevozno sredstvo u svako doba godine. Kulturni život Amsterdama je raznolik. Osim brojnih muzeja i umjetničkih zbirki te gostujućih izložbi, održavaju se koncerti, filmski i kazališni festivali te različiti događaji. Najpoznatiji muzeji u Amsterdamu su muzej Van Gogh, muzej Kuća Anne Frank, Rembrandtov muzej, Rijksmuseum, Stedelijk muzej koji su ranije spomenuti. Šetnje uz kanale djeluju nevjerojatno smirujuće, a najzanimljiviji su pokretni mostovi kojih ima više od tisuću.

Najslavniji je Magere Brug, tzv. Mršavi most koji povezuje obale Amstela (Meridijani, br. 90, 2004).

Amsterdam nije grad monumentalne arhitekture, iako ima nekoliko impozantnih građevina, poput kraljevske palače na trgu Dam, Rijksmuseum, te zgrada glavnog željezničkog kolodvora. U starom dijelu Amsterdama ima mnogo drevnih građevina, od kojih su najvažnije Stara crkva (Oude Kerk), koja je sagrađena u 13. stoljeću, i Nova crkva (Nieuwe Kerk), koja je sagrađena u 15. stoljeću. Pokraj nove crkve smještena je gradska vijećnica iz 17. stoljeća, sada Kraljevska palača, izgrađena u klasičnom paladijanskom stilu. Ostale značajne građevine uključuju Kulu kovnice novca (Munttoren), toranj iz 17. stoljeća iznad srednjovjekovnih vrata, Južnu crkvu (Zuiderkerk, 1611.), Zapadnu crkvu (Westerkerk, 1631.), gdje je pokopan barokni umjetnik Rembrandt van Rijn (Britannica, 2022). Amsterdam također ima zanimljivu arhitekturu svojih kuća, koje imaju skromne dimenzije, ali su vrlo raskošne.

Slika 8. Pogled na Amsterdamske kuće uz kanal

(Izvor: <https://www.amsterdamalacarte.com/>, 2022)

Neke ulice uz kanale ukrašene su drvodredima, a zelenih površina ne nedostaje. Vondelpark jedan je od najvećih parkova uređen u engleskom stilu. Nalazi se u blizini tzv. Četvrti muzeja, a tijekom sunčanih dana privlači sve generacije. Istočni dio grada, tzv. Plantage (Plantaža), čine nekadašnje zelene površine. Nekada su u tom predgrađu živjeli Židovi srednje klase. Najveći dio tzv. Plantaže je kompleks botaničkog vrta, tj. jedne od najvećih kolekcija na svijetu, zoološkog vrta Artis, akvarijuma, zoološkog i geološkog muzeja te planetarija. U blizini je i jedna od malobrojnih preostalih vjetrenjača u samom Amsterdamu. Također, u Amsterdamu se može pronaći popularna tržnica cvijeća Bloemenmarkt na kojoj se mogu naći tulipani svih oblika, dimenzija, boja kao i mnoštvo suvenira. Posjet pivovari Heinekena, najslavnijeg nizozemskog piva, također je jedna od turističkih atrakcija.

Iako se cijele godine odvijaju kulturna i društvena događanja, najživlji je ipak Koninginnendag, odnosno proslava kraljičina rođendana, koji se slavi u cijeloj zemlji, a naročito u Amsterdamu. Grad je prepun kavana i restorana, a za mlađe generacije najpopularniji je trg Leideseplein (Meridijani, br. 90, 2004).

Turizam svih vrsta oblika u Amsterdamu je vrlo rastući. Popularni su jednodnevni izleti, jer je moguće obići toliko mjesta pješice tijekom jednog dana. Svakodnevni dolasci turista koriste privredi, no stanovnici Amsterdama već su pomalo zasićeni.

5.2. Rotterdam

Rotterdam je drugi po veličini grad u Nizozemskoj, nakon Amsterdama, te je najprometnija morska luka na svijetu. Rotterdam leži na objema obalama rijeke Nieuwe Maas, te se nalazi 31 kilometar istočno od Sjevernog mora (World Book, 2009).

Unatoč tome što je središte svjetske trgovine i prometa, ovaj moderni grad ima mnogo toga za ponuditi posjetiteljima. Popularan zbog svojih živahnih zabavnih sadržaja, Rotterdam je također popularan zbog brojnih finih muzeja, veličanstvene arhitekture i pomorskih atrakcija. Najpoznatiji muzeji u gradu i dva najsofisticiranija nizozemska muzeja, Boijmans van Beuningen i Kunsthal, nalaze se u Museumparku u Rotterdamu. Muzej Boijmans Van Beuningen jedan je od najvažnijih umjetničkih centara u Nizozemskoj (i Europi) i poznat je po svojoj bogatoj kolekciji slika, skulptura te primijenjene i dekorativne umjetnosti iz cijele Europe. Muzej Kunsthal ikona je suvremene arhitekture, arhitekta Rema Koolhaasa, a

zanimljivo je da zgrada sadrži neočekivane materijale i inovativne elemente dizajna koji je čine doista prepoznatljivom. Od ostalih muzeja u Rotterdamu mogu se izdvojiti Pomorski muzej Rotterdam, Wereldmuseum i Nizozemski foto muzej (Holland.com, 2022).

Rotterdam je pun arhitekture jer je grad desetljećima bio baza za arhitektonsko eksperimentiranje. Od poznatih arhitektonskih atrakcija mogu se izdvojiti kompleks Justusa van Effena koji je stoljećima simbol inovativnog dizajna, arhitekture i života u Rotterdamu. Kubuswoningen iliti kockaste kuće još su jedan dobar primjer, a smatraju se jednim od najpopularnijih atrakcija. Zatim, četvrt Delfshafen koja je poznata po svojim povijesnim zgradama. Tu su i novije arhitektonske atrakcije kao što su Markthal, glavni kolodvor u Rotterdamu, zgrada De Rotterdam, Euromast toranj koji pruža pogled na grad i mnogi drugi (Holland.com, 2022).

Za ljubitelje prirode u Rotterdamu postoje brojni parkovi i vrtovi. Museum Park je mali park okružen muzejima, savršen za one koji žele naučiti nešto o kulturi koju muzej nudi, ali i za uživati u prirodi. Kralingse Bos je šuma koja se prostire na velikoj površini, puno većoj od bilo kojeg drugog parka, a mnogi ga smatraju i najljepšim. Još jedan poznati park je Zuiderpark, veliki vrt i park s brojnim sadržajima poput sportskog kluba i vanjskog bazena, te jezera. Postoje još brojni parkovi za odmaranje, sport i rekreaciju (Netherlands Tourism, 2021).

Rotterdam je također grad festivala. Događaji kao što su Međunarodni filmski festival u Rotterdamu (IFFR), Tjedan umjetnosti u Rotterdamu i North Sea Jazz Festival svake godine mijenjaju grad i mnogo posjetitelja dođe samo zbog ovih festivala. Ostali događaji koji su poznati i posjećeni u Rotterdamu su Motel Mozaique (alternativna glazba, umjetnost i performansi), Rotterdam Rooftop Days (festival na visokoj nadmorskoj visini), Svjetski lučki dani i Ljetni karneval (Rotterdam Info, 2020).

5.3. Haag

Haag je nizozemski grad u Južnoj pokrajini, te pravno središte sa sjedištem vlade, ministarstvima, veleposlanstvima, sjedištem Međunarodnog suda i kraljevskom rezidencijom. Haag je poznat kao grad slobode, beskrajnog poštivanja drugih i prava na osobnost (Meridijani, br. 88, 2004).

Haag ima iza sebe bogato kulturno povijesnu baštinu, te prekrasnu obalu na Sjevernom moru i nekoliko prekrasnih plaža, ali i postoje mnogobrojne kraljevske palače i spomenici. Poznate znamenitosti u Haagu su zanimljiva i poučna Palača mira koja je sagrađena u krajem 19. stoljeća, zatim Madurodam iliti minijaturni grad, Haška tržnica koja se smatra najvećom u Europi i Nova Crkva iz 17. stoljeća. Od kraljevskih palača ističu se palača Noordeinde, palača Lange Voorhout i palača Huis ten Bosch i kompleks zgrada Binnenhof (Holland.com, 2022).

Haag ima mnogobrojne muzeje, njih čak trideset. Dva najpoznatija muzeja u Haagu su Mauritshuis i Muzej umjetnosti. Izvorno rezidencija i hotel za goste visoke klase, Mauritshuis, izgrađen u 17. stoljeću, nalazi se u srcu Haaga. Danas se u zgradi nalazi vrhunski muzej umjetnosti 17. i 18. stoljeća. Njegova kolekcija broji oko 800 djela različitih umjetnika. Muzej umjetnosti ima najveću zbirku svjetskih poznatih umjetnika, izvrsnu zbirku moderne umjetnosti i razne izložbe tijekom cijele godine. Od ostalih muzeja izdvajaju se Muzejska panorama Mesdag, Escher palača, muzej Bredius, Muzej Vrata Zatvora i drugi (Holland.com, 2022).

Haag je također jedan od najzelenijih gradova Europe, te posjeduje razne prirodne atrakcije kao što su parkovi, polja i šume. Od poznatih parkova ističu se park Clingendael, odnosno japanski vrt, koji je izvorno opremila Marguérite M. barunica van Briene početkom 1900-ih, a moguće ga je posjetiti samo u proljeće i jesen. Sljedeći je Malieveld, velika livada u centru Haaga, pogodna za uživanje tijekom cijele godine, a u parku se često održavaju razna događanja. Još jedan zanimljivi park je Rosarium, odnosno park ruža. Na kraju još jedan poznati park - šuma je Haagse Bos, koji se nalazi u centru grada, a zanimljiv je zbog raznolikog životinjskog svijeta, te je zaštićen zakonom 1576. godine (Netherlands tourism, 2021).

Haag je također nizozemski festivalski grad i ima ih nekoliko vrlo popularnih. Haški međunarodni književni festival Winternachten najvažniji je međunarodni književni događaj u Nizozemskoj. Festival okuplja pisce, pjesnike, mislioce i glazbenike iz cijelog svijeta s vjernom publikom. Idući je Parkpop festival, koji se održava u Zuiderparku i okuplja mnogobrojnu publiku. Još jedan od bitnijih festivala u Haagu je Prinsjesdag (Prinčev dan) koji označava početak nove parlamentarne godine kada se vladajući nizozemski monarh obraća na zajedničkom sastanku nizozemskog Senata i Zastupničkog doma u Ridderzaalu ili Viteškoj dvorani. Od ostalih festivala poznati su još Međunarodni festival zmajeva u Scheveningenu, TodaysArt Festival, Kraljevska procesija, Troonrede, Regata Sjevernog mora i još mnogi drugi (DenHaag.com, 2022).

Slika 9. Festival Prinsjesdag

(Izvor: <https://denhaag.com/>, 2022)

5.4. Utrecht

Utrecht je glavni grad istoimene regije Utrecht. Ima preko 300.000 stanovnika, što ga čini četvrtim najvećim gradom u Nizozemskoj. Staro gradsko središte ima mnogo starih zgrada i građevina (razdoblje ranog srednjeg vijeka) koje Utrechtu daju poseban izgled. Zbog svog središnjeg položaja u Nizozemskoj, važno je prometno čvorište za željeznički i cestovni promet. Uz Amsterdam, poznat je i po najviše kulturnih događanja (Netherlands tourism, 2022).

Utrecht je dom brojnih izvanrednih muzeja, umjetničkih galerija, izložbi i još mnogo toga. Grad ima ponešto za svakoga, od ljubitelja kršćanske umjetnosti i obožavatelja Miffyja do onih koje zanima određeni stil umjetnosti. Najistaknutiji muzeji su Središnji muzej, koji ima bogatu zbirku starih modernih i primijenjenih umjetnosti te modne i povijesne zbirke grada. Zatim, Muzej i zvjezdarnica Sonnenborgh koji nudi razne edukativne i zanimljive programe o svemiru i zvijezdama, te Muzej Catharijneconvent koji pokazuje umjetnost kršćanske vjere kroz povijest. Također su još poznati Željeznički muzej, Nacionalni vojni muzej, Muzej Speelklok i Muzej vodene linije (Utrecht Region, 2022).

Od ostalih znamenitosti turistima su privlačni Utrecht Lumen iliti svjetlosne umjetničke instalacije kroz grad, zatim omiljeni crtani lik Miffy o kojem je i osnovan muzej, dvorac Haarzuilens, crkveni toranj Kula Dom, razna kazališta i ocrtni murali kroz grad, te Kuća Rietveld Schröder, jedina zgrada izgrađena u potpunosti prema De Stijl načelima. U Utrechtu postoje i brojne crkve a neke od njih su Crkva sv. Gertrude, Crkva sv. Jakova, Crkva sv. Ivana, Crkva sv. Nikole, a najviše se ističe gotička katedrala Dom (Utrecht Region, 2022).

Nizozemski Utrecht, osim kulturnih sadržaja nudi i prirodnu oazu kroz razne parkove i vrtove. Posjetitelji mogu razgledati i odmoriti u povijesnom gradskom parku Wilhelmina, zatim monumentalni Zocheerpark, moderni Griftpark koji savršen za sport i rekreaciju kao što su skate i nogomet. Tu su još i Botanički vrtovi u Fort Hoofddijk i još mnogi drugi. Uz prekrasne dvorce i razne parkove s jezerima postoje i brojne pješačke i biciklističke staze za sve ljubitelje te vrste rekreacije (Utrecht Region, 2022).

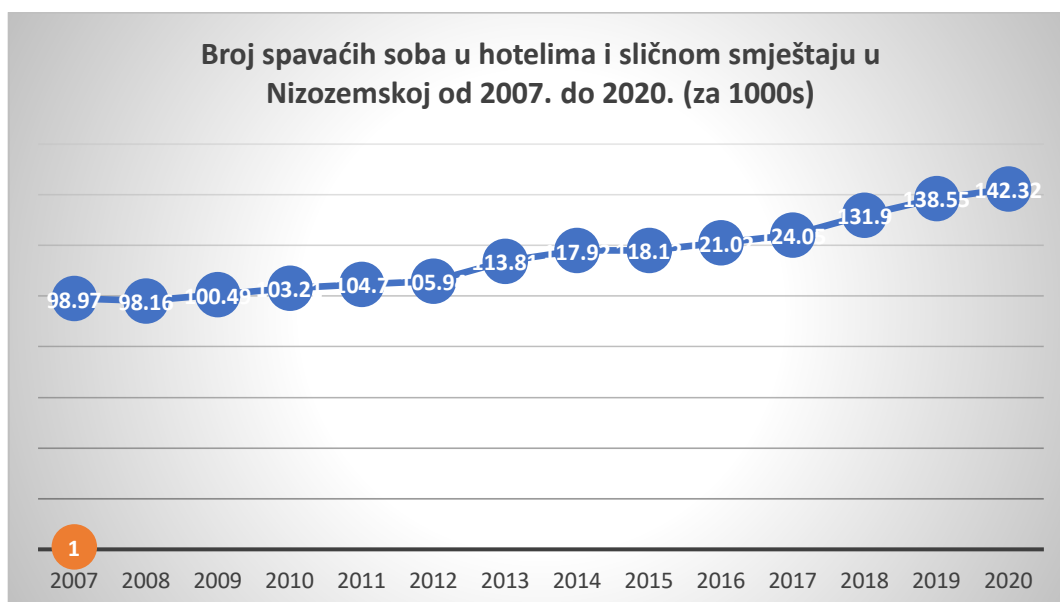
Na području Utrechta mogu se pogledati razne glazbene manifestacije. Neke od njih su Soenda Festival, Central Park Festival i Vernknipt Festival.

6. TURISTIČKI POKAZATELJI

Turistički pokazatelji daju detaljan uvid u turistička kretanja zemlje. U ovom poglavlju obradit će se statistički podaci turističkih kretanja ove zemlje, kao i popis oblika kapaciteta i analiza broja ležaja u smještajnim kapacitetima Nizozemske.

6.1. Vrste kapaciteta

Pri analizi prostora potrebno je sagledati postojeće smještajne kapacitete, jer oni čine važan dio cjelokupnog turističkog proizvoda. Turisti će naravno izabrati smještajni kapaciteti koji će zadovoljiti njihove potrebe i želje. Od smještajnih objekata u Nizozemskoj dostupni su hoteli, moteli, pansioni, odmarališta, kampovi i mnogi drugi. Tržište smještaja dobro je razvijeno u Nizozemskoj kako bi zadovoljilo potražnju za jeftinim obiteljskim odmorom, ali s preferencijama luksuznijeg boravka. Također, s obzirom na velike vodene resurse Nizozemske, marine su važan izvor smještaja (Boniface, B. i dr., 2012).

Graf 1. Broj spavaćih soba u hotelima i sličnom smještaju u Nizozemskoj od 2007. do 2020. godine

(Izvor: <https://www.statista.com/>, 2022)

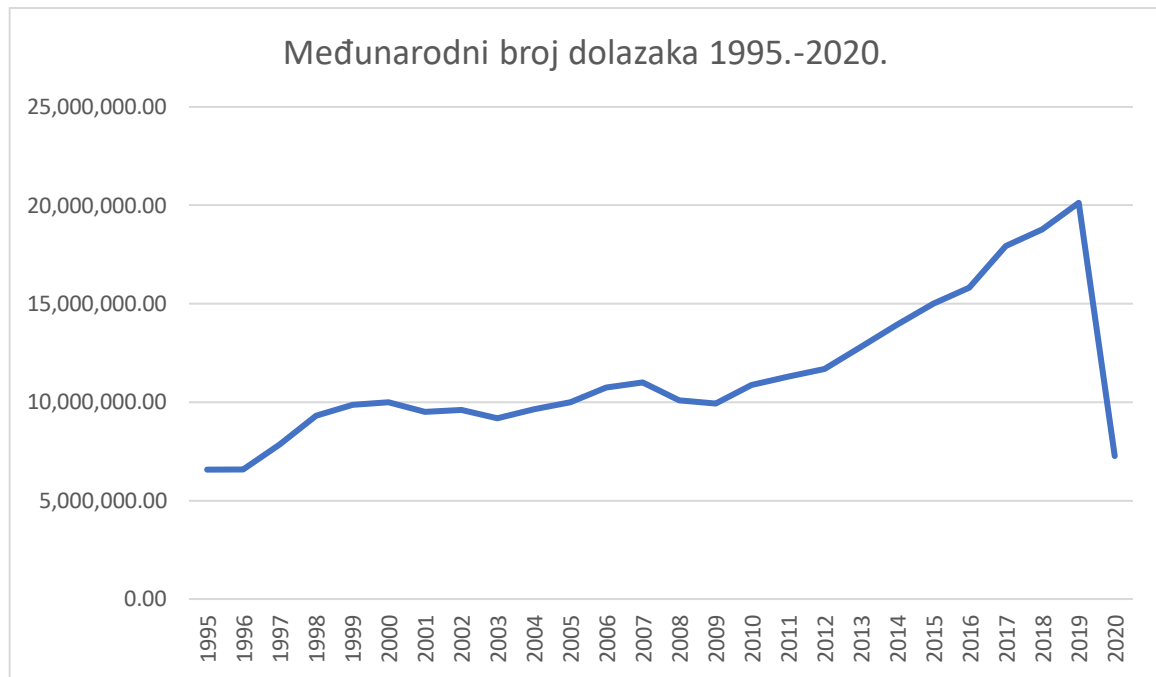
Ova tablica prikazuje pregled broj spavaćih soba u hotelima i ostalim smještajnim kapacitetima u Nizozemskoj u razdoblju od 2007. do 2020. godine. Iz priložene tablice se može iščitati da se broj turističkog smještaja od 2007. do 2022. godine povećavao. Godine 2007. u Nizozemskoj je bilo približno 99.000 spavaćih soba u hotelima i sličnom smještaju. Tijekom sljedećih nekoliko godina taj se broj postupno povećavao, dosegnuvši oko 142.000 2020. godine (Statista, 2022).

Najviše se posjećeni hoteli od svih vrsta smještaja. Broj hotela u Nizozemskoj povećao se s 2.895 u 2007. na 6.235 u 2021. godini. Broj hotela porastao je za oko 72% u desetljeću do 2021. Broj hotelskih soba u Amsterdamu 2020. iznosio je 40.000. Mnoge od raspoloživih hotelskih soba imaju ocjenu četiri zvjezdice, dok oko 3900 hotelskih soba ima ocjenu pet zvjezdica (Statista, 2022).

6.2. Turistički dolasci i noćenja

Za domaće turiste, odmor u zemlji (osobito kratka putovanja) i jednodnevni izleti su važni oblici nizozemske turističke industrije i rekreacije, te postaju glavnim dijelom nizozemskog načina života. Većina domaćih praznika koncentrirana je u srpnju i kolovoza, što dovodi do zagušenja u popularnim područjima za odmor. U novom tisućljeću Nizozemsku je posjetilo između 9 i 10 milijuna posjetitelja godišnje. Većina turista je iz zapadne Europe, a dominiraju dolasci iz Njemačke, Velike Britanije i Francuske što pokazuju relativno visoke turističke stope rasta (Boniface, B. i dr., 2012).

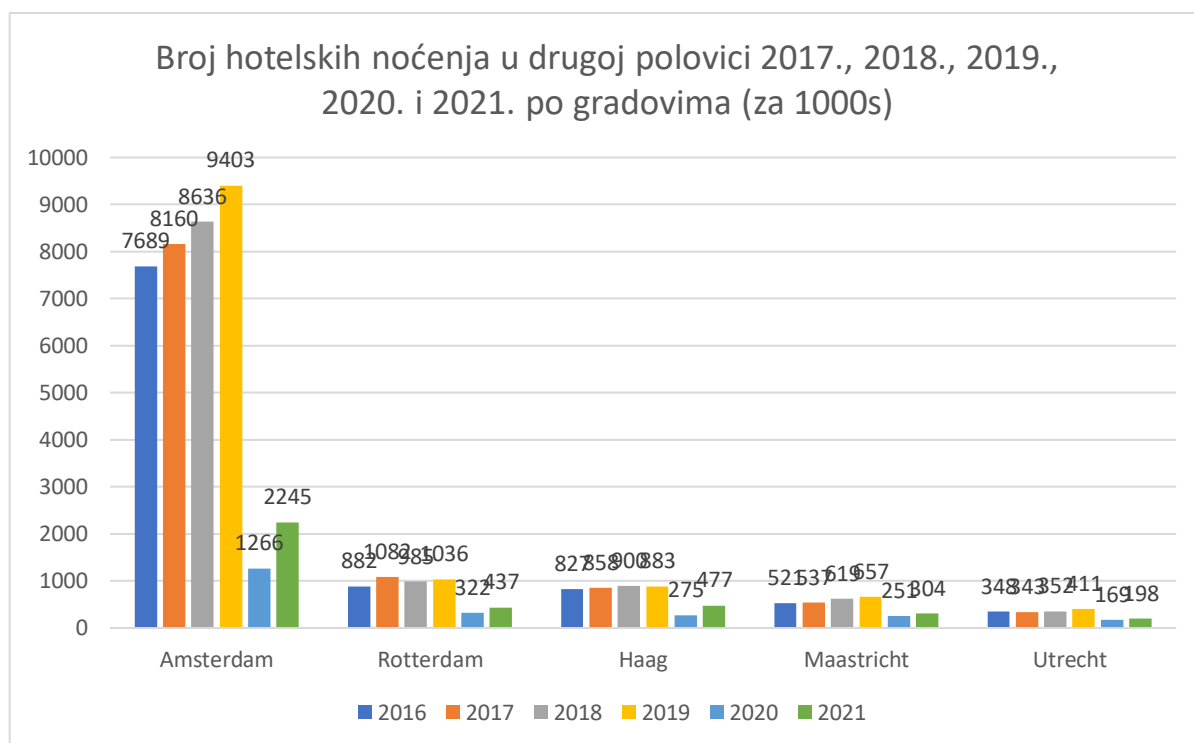
Nizozemska kao turistička zemlja, kao i određene destinacije unutar Nizozemske, dobile su dodatnu međunarodnu pozornost jer je spomenuta na međunarodnim listama i publikacijama (kao što je Best in Travel 2020 iz Lonely Planeta) i zbog nizozemskog pobjednika Eurosonga Festival pjesme. Marketinške inicijative i događanja tijekom godine, poput proslave 75 godina slobode i tematske godine Rembrandt i Zlatno doba, dovele su do međunarodne medijske pozornosti i dodatnih međunarodnih posjetitelja (NBTC Holland Marketing, 2020).

Graf 2. Međunarodni broj dolazaka u razdoblju od 1995. do 2020. godine

(Izvor: <https://data.worldbank.org/>, 2022)

Iz grafa možemo iščitati trajno uzlaznu putanju sa silaznim razdobljem od 2001. do 2003. godine, zatim lagani rast do 2009. godine, pa stagnacija, te nakon 2009. godine povećani rast do 2020. godine, gdje vidimo nagli pad, iz čega možemo vidjeti postepeni turistički rast i razvoj turizma. U 2020. većina posjetitelja koji su putovali u Nizozemsku u slobodno vrijeme ili poslovno dolazila je iz Njemačke, s oko 3,22 milijuna njemačkih turista koji su posjetili njihovu susjednu zemlju. Zajedno s Belgijancima i Britancima, oni su činili više od polovice europskih turista koji su posjetili Nizozemsku 2020. godine (Statista, 2022).

Graf 3. Broj hotelskih noćenja u Nizozemskoj od 2017. do 2021. po gradovima

(Izvor: <https://www.statista.com/>, 2022)

Ovaj grafikon prikazuje broj hotelskih noćenja po gradovima Amsterdam, Rotterdam, Haag, Maastricht i Utrecht u razdoblju od 2017. do 2021. godine. Po grafikonu možemo zaključiti da je najviše noćenja ostvareno u glavnom gradu Nizozemske, Amsterdam, s približno 2,5 milijuna noćenja. Najmanji broj noćenja ostvaren je u gradu Utrechtu, negdje oko 477.000 noćenja. Više od milijun noćenja ostvarili su njemački posjetitelji, dok su Belgijanci ostvarili više od pola milijuna noćenja (Statista, 2022).

7. ZAKLJUČAK

Zadatak ovog završnog rada bio je obraditi turističko – geografska obilježja atrakcijske osnove Nizozemske što je na kraju i obrađeno kroz geografski položaj, prirodne i društvene atrakcije te kroz detaljniju analizu gradova Amsterdam, Rotterdam, Haag i Utrecht. Kroz rad su bili navedeni i pojedini statistički podaci odnosno broj ležaja u smještajnim kapacitetima i broj turističkih dolazaka i noćenja. Nizozemska je vrlo važna receptivna zemlja, pa bilježi velik broj međunarodnih turističkih dolazaka i prihode od međunarodnog turizma od većine europskih zemalja. Turistički je razvoj usmjerila na valorizaciju atraktivnih društvenih faktora, u prvom redu kulturno-povijesna baština i spomenici. Važnu ulogu imaju i način života (obilježen izrazitim liberalizmom, tolerancijom i multikulturalnošću), ustanove (muzeji) i razne priredbe. Od prirodnih faktora turistički su valorizirani klima i hidrografska obilježja, i to za razvoj kupališnog turizma tijekom ljetnog razdoblja.

Nizozemska se ističe zbog svog zanimljivog geografskog položaja, koji se nalazi u sjeverozapadnoj Europi na Sjevernom moru. Poznata je po stoljetnoj borbi čovjeka s morem kroz isušivanja rubnih dijelova mora i njihova pretvaranja u plodne površine, tzv. poldere. Prepoznatljivi su i krajolici s nepreglednim poljima tulipana i starim vjetrenjačama, po kojima je Nizozemska poznata u cijelom svijetu. Od prirodnih atrakcija najviše se ističu zaštićena područja, odnosno nacionalni parkovi, kojih ima 20 u Nizozemskoj, zatim brojne močvare i jezera, te Zapadnofrizijski otoci gdje je najvažniji kupališni turizam.

Bogata povijest Nizozemske ostavila je trag u arhitekturi, gastronomiji, tradiciji i običajima koji svi zajedno tvore jednu jedinstvenu kulturu koja danas privlači i intrigira sve veći broj posjetitelja. Kulturnom turizmu pridonosi i velik broj muzeja koje Nizozemska posjeduje. Turizam je najviše koncentriran u pokrajini Holandija, koja obuhvaća zapadni dio regije. Ona je najrazvijenija i najnaseljenija regija, a tamo su smješteni i najposjećeniji nizozemski gradovi. Amsterdam privlači najveću pozornost zbog atraktivne i osebujne arhitekture i smještaja na mnogim kanalima. Osim kulturno-povijesne baštine, turistima su vrlo privlačni muzeji. Najveću posjećenost bilježi Van Goghov muzej, a važni su Rembrandtov muzej, Stedelijk muzej, Rijksmuseum i Kuća Anne Frank.

Rotterdam, najprometnija morska luka, posjetiteljima nudi moderan trgovački grad i grad noćnog života. Grad je poznat po svojoj arhitekturi koja potiče inovacije od kojih se ističe kompleks Justusa van Effena, Kubuswoningen iliti kockaste kuće, četvrt Delfshafen i mnoge

druge. Rotterdam je arhitektonsko i kulturno središte s bezbrojnim atrakcijama, festivalima i muzejima. U gradu ima i nekoliko muzeja od kojih se najviše ističu Boijmans van Beuningen i Kunsthal. Haag, središte nizozemske vlade i jedan od najzelenijih gradova u Europi, posjetiteljima je atraktivan jer daje spoj bogate kulturno – povijesne baštine i prirodnih atrakcija. Haag ima prekrasnu obalu na Sjevernom moru i mnogo parkova. Grad posjećuje većinom mlađa generacija zbog brojnih festivala i muzejskog sadržaja. Utrecht, osim kulturnog sadržaja kao što su muzeji, crkve, stare građevine i dvorci nudi i razne parkove, botaničke vrtove i šetnju uz kanale i razne događaje, kao što su Soenda Festival, Central Park Festival i Vernknipt Festival.

Dolazni turizam u Nizozemskoj doživio je značajan rast u proteklim desetljećima, osim u kriznim godinama 2008. i 2009. Broj međunarodnih gostiju koji su posjetili Nizozemsku radi odmora ili u poslovne svrhe porastao je za oko 7% u odnosu na prethodnu godinu. Stopa rasta znatno je viša od prosječne stope u Europi s 3,7%. Broj posjetitelja se stoga povećao na otprilike 20,2 milijuna u 2019. godini. Također, treba se zaključiti kako su, statistički gledano, najmnogobrojniji turisti iz Europe, odnosno iz Njemačke, Belgije i Velike Britanije.

Osim same lokacije Nizozemske, koja se nalazi u Zapadnoj Europi, okružena razvijenim europskim državama, posjetitelje privlače i prirodne i društvene atrakcije, poput kulturno-povijesne baštine, muzeja, manifestacija i gastronomije, pa je tako Nizozemska popularnija turistička destinacija među europskim državama. U budućnosti, naglasak bi trebalo staviti, te samim time i Nizozemsku promovirati kao zemlju bogatu prirodnim ljepotama i razviti neke oblike selektivnog turizma orijentirane na prirodu, no ne bi trebalo osporiti niti kulturna središta.

LITERATURA

Knjige:

1. Boniface, B., Cooper, C., Cooper, R, 2005.: Worldwide destinations: the geography of travel and tourism, 4. izdanje, Routledge, 167-168
2. Curić, Z., Glamuzina, N., Opačić, T., V., 2013.: Geografija turizma, regionalni pregled, LJEVAK, Zagreb, 210-212
3. World Book, 2009.: The World Book Encyclopedia; NO 14, Scott Fetzer Company, Chicago, 138-145
4. World Book 2009.: The World Book Encyclopedia; A,1, Scott Fetzer Company, Chicago, 444

Časopisi:

1. Đidara, B., Đidara R., 2018.: O gradnji nasipa i poldera u Nizozemskoj, *Meridijani* 201, 37-38
2. Černicki, Lara, 2011.: Nizozemska, *Meridijani* 151, 24-29
3. Jesih, Maja, 2004.: Amsterdam, *Meridijani* 90, 60-65

Internetski izvori:

1. Anne Frank House: <https://www.annefrank.org/en/>, 7.7.2022.
2. Bloemencorso Bollenstreek: <https://bloemencorso-bollenstreek.nl/en/>, 6.7.2022.
3. Cultural Heritage Agency: <https://english.cultureelerfgoed.nl/topics/world-heritage-in-the-netherlands>, 6.7.2022.
4. DenHaag.com, Typical The Hague festivals: <https://denhaag.com/en/typical-the-hague-festivals>, 8.7.2022.
5. De Hoge Veluwe National Park: <https://www.hogeveluwe.nl/en>, 5.7.2022.
6. Encyclopedia Britannica, Cultural life: <https://www.britannica.com/place/Netherlands/Cultural-life>, 5.7.2022.
7. Encyclopedia Britannica, Plant and animal life,: <https://www.britannica.com/place/Netherlands>, 4.7.2022.

8. Government of the Netherlands, Protected nature areas: <https://www.government.nl/topics/nature-and-biodiversity/protected-nature-areas>, 4.7.2022.
9. Holland.com, Events in Holland: <https://www.holland.com/global/tourism/activities/events.htm>, 2.9.2022.
10. Holland.com, Haag: <https://www.holland.com/global/tourism/destinations/the-hague.htm>, 7.7.2022.
11. Holland Festival: <https://www.hollandfestival.nl/en>, 7.7.2022.
12. Holland.com, Rotterdam: <https://www.holland.com/global/tourism/destinations/rotterdam.htm>, 7.7.2022.
13. Hrvatska Enciklopedija, Nizozemska: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=43943>, 4.7.2022.
14. Hrvatska enciklopedija, Rijksmuseum: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=52878>, 6.7.2022.
15. Mauritshuis: <https://www.mauritshuis.nl/en/>, 2.9.2022.
16. Museum Het RembrandtHuis: <https://www.rembrandthuis.nl/en/>, 6.7.2022.
17. Naational Park De Biesbosh: <https://np-debiesbosch.nl/>, 5.7.2022.
18. Naational Park Utrechtste Heuvelrug: <https://www.np-utrechtseheuvelrug.nl/>, 5.7.2022.
19. Nations Encyclopedia, Netherlands – Location, size and extent: <https://www.nationsencyclopedia.com/Europe/Netherlands-LOCATION-SIZE-AND-EXTENT.html>, 4.7.2022.
20. NBTC Holland Marketing, Figures international visitors Netherlands February: <https://nbtcmagazine.maglr.com/figures-for-international-visitors-2020/figures-international-visitors-nl-feb-2020> 30.8.2022.
21. Nederlands Openluchtmuseum: <https://www.openluchtmuseum.nl/?taal=nl>, 2.9.2022.
22. Netherlands Tourism, Haag: <https://www.netherlands-tourism.com/hague/>, 7.7.2022.
23. Netherlands Tourism, Rotterdam: <https://www.netherlands-tourism.com/rotterdam/>, 7.7.2022.
24. Netherlands Tourism, Utrecht: <https://www.netherlands-tourism.com/utrecht/>, 7.7.2022.
25. Rotterdam Info, Art & Culture: <https://en.rotterdam.info/art-culture/>, 7.7.2022.

26. Samenwerkingsverband Nationale Parken, Nationaal Park De Hoge Veluwe:
<https://nationaalpark.nl/park/nationaal-park-de-hoge-veluwe/>, 5.7.2022.
27. Samenwerkingsverband Nationale Parken, Over de Nationale Parken:
<https://nationaalpark.nl/over-de-nationale-parken/>, 5.7.2022.
28. Statista, Number of bedrooms in hotels and similar accommodation in the Netherlands from 2007 to 2020:
<https://www.statista.com/statistics/613855/number-of-hotel-bedrooms-netherlands/#statisticContainer>, 8.7.2022.
29. Statista, Number of hotel nights in the Netherlands in the second half of 2017, 2018, 2019, 2020, and 2021 by city:
<https://www.statista.com/statistics/612673/number-of-hotel-nights-in-the-netherlands-by-city/#statisticContainer>, 8.7.2022.
30. Statista, Number of inbound tourists in the Netherlands from 2012 to 2020:
<https://www.statista.com/statistics/658819/inbound-tourism-forecast-in-the-netherlands/>, 8.7.2022.
31. Stedelijk Museum Amsterdam: <https://www.stedelijk.nl/en>, 6.7.2022.
32. Teylers Museum: <https://www.teylersmuseum.nl/nl>, 2.9.2022.
33. The World Info, Netherlands – Plants :
<https://theworldofinfo.com/netherlands/plants/>, 4.7.2022.
34. Tulip Festival Amsterdam, Keukenhof:
<https://tulipfestivalamsterdam.com/keukenhof/>, 6.7.2022.
35. Utrecht Region, <https://www.discover-utrecht.com/>, 7.7.2022.
36. Van Gogh Museum: <https://www.vangoghmuseum.nl/en>, 6.7.2022.
37. World Atlas, Major rivers of the Netherlands:
<https://www.worldatlas.com/articles/major-rivers-of-the-netherlands.html>,
4.7.2022.

POPIS PRILOGA

POPIS SLIKA:

Slika 1. Geografski položaj Nizozemske

Izvor: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=43943>, 4.7.2022.

Slika 2. Polder na jugu Nizozemske

Izvor:

<https://newsbeezer.com/singapore/rising-sea-levels-and-climate-change-what-palau-and-the-netherlands-are-doing-cna-3/>, 4.7.2022.

Slika 3. Vožnja biciklima kroz Nacionalni park De Hoge Veluwe

Izvor: <https://www.topparken.com/de-hoge-veluwe-national-park>, 5.7.2022.

Slika 4. Održiva kućica za odmor u nacionalnom parku De Biesbosh

Izvor: <https://www.stayokay.com/nl/hostel/dordrecht/kamers/wikkelhouse>, 5.7.2022.

Slika 5. Rijksmuseum

Izvor: <https://www.jung.de/fr/7988/references/rijksmuseum-amsterdam-netherlands/1788/?reference%5Bcategory%5D=27>, 2.9.2022.

Slika 6. Nederlands Openluchtmuseum

Izvor: <https://www.accent.nl/opdrachtgever/nederlands-openluchtmuseum-telefonie/>, 2.9.2022.

Slika 7. Keukenhof botanički vrt

Izvor: <https://tulipfestivalamsterdam.com/tulip-festival/keukenhof-gardens-2/>,
6.7.2022.

Slika 8. Pogled na Amsterdamske kuće uz kanal

Izvor: <https://www.amsterdamalacarte.com/en/offre/walking-tour-amsterdam/>,
6.7.2022.

Slika 9. Festival Prinsjesdag

Izvor: <https://denhaag.com/en/typical-the-hague-festivals>, 8.7.

POPIS TABLICA

Tablica 1. Prosječne temperature u Amsterdamu po mjesecima (1991-2020.)

Izvor: <https://www.climatestotravel.com/climate/netherlands/amsterdam>, 30.8.2022.

Tablica 2. Amsterdam – prosječna količina padalina godišnje

Izvor: <https://www.climatestotravel.com/climate/netherlands/amsterdam>, 30.8.2022.

POPIS GRAFOVA:

Graf 1. Broj spavaćih soba u hotelima i sličnim objektima

Izvor: <https://www.statista.com/statistics/613855/number-of-hotel-bedroomsnetherlands/#statisticContainer>, 8.7.2022.

Graf 2. Međunarodni broj posjetitelja Nizozemske u razdoblju od 1995. do 2020. godine

Izvor: <https://data.worldbank.org/indicator/ST.INT.ARVL?locations=NL>, 8.7.2022.

Graf 3. Broj hotelskih noćenja u Nizozemskoj 2017. do 2021. po gradovima

Izvor: <https://www.statista.com/statistics/612673/number-of-hotel-nights-in-the-netherlands-by-city/#statisticContainer>, 8.7.2022.

SAŽETAK

Ovaj rad se bavi proučavanjem i analiziranjem turističko – geografskih obilježja atrakcijske osnove Nizozemske. Nizozemska je jedna od Zapadnih država Europe, koja graniči sa Sjevernim more. Najveći dio Nizozemske nalazi se na polderima, tlu nastalo isušivanjem mora. Prirodne atrakтивности kao što su reljef, vode, klima, biljni i životinjski svijet uvelike utječu na razvoj turističke ponude. Osim prirodnih atrakтивности, društvene atrakтивности poput kulturno-povijesne baštine, muzeja, manifestacija i gastronomije privlače sve veći broj turista, pa je tako Nizozemska popularnija turistička destinacija među europskim državama. U Nizozemskoj postoje četiri turističke regije a to su Zapadna Nizozemska, tzv. Holandija, Sjeverna Nizozemska, Južna Nizozemska i Istočna Nizozemska. Regija Holandija, najrazvijenija je i najposjećenija regija, te se tamo nalaze najpoznatiji nizozemski gradovi. Najpoznatije turističke destinacije u Nizozemskoj su glavni grad Amsterdam, zatim Rotterdam, Haag, Utrecht i drugi. Nizozemska osim međunarodnih dolazaka turista ima i razvijen domaći turizam.

Ključne riječi: Nizozemska, turistička obilježja, geografska obilježja, atrakcijska osnova, prirodne atrakтивности, antropogene atrakтивности, turistički pokazatelji.

SUMMARY

This paper deals with the study and analysis of the touristic and geographical features of the attraction base of the Netherlands. The Netherlands is one of the Western countries of Europe, bordering the North Sea. The largest part of the Netherlands is located on polders, soil created by the drying up of the sea. Natural attractions such as relief, waters, climate, plant and animal life greatly influence the development of the tourist offer. In addition to natural attractions, social attractions such as cultural and historical heritage, museums, events and gastronomy attract an increasing number of tourists, which is why the Netherlands is the most popular tourist destination among European countries. There are four tourist regions in the Netherlands, namely West Holland, the so-called Holland, North Holland, South Holland and East Holland. The Netherlands region is the most developed and most visited region, and the most famous Dutch cities are located there. The most famous tourist destinations in the Netherlands are the capital Amsterdam, followed by Rotterdam, The Hague, Utrecht and others. In addition to international tourist arrivals, the Netherlands also has developed domestic tourism.

Keywords: The Netherlands, tourism features, geographical features, attraction base, natural attractions, anthropogenic attractions, tourist indicators.